

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА

РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО РОБОТИ З ПРОГРАМОЮ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
«УКРАЇНОТВОРЕЦЬ»

*Рекомендовано до друку Вченою радою Науково-дослідного інституту українознавства МОН України,
протокол № 8 від 7.07.2008 р.*

Рекомендації підготували:

Касян Людмила Григорівна, завідувач відділу освіти та освітніх технологій НДІУ МОНУ;
Семенюченко Олексій Валерійович, науковий співробітник відділу національної культури НДІУ МОНУ.

Касян Л. Г., Семенюченко О. В. Рекомендації щодо роботи з програмою виховання дітей дошкільного віку «Українотворець». – К.: НДІУ, 2008. – с.

Відповідальна за випуск Мельниченко О. А.

Програму виховання дітей дошкільного віку «Українотворець» (**автори: Кононенко П.П., Касян Л.Г., Семенюченко О.В.**), рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист № 1/П-3516 від 30.07.08.

Вона розроблена відповідно до Базового компонента дошкільної освіти в Україні. Програма враховує досвід і традиції української народної та академічної педагогіки, ґрунтується на принципах і засадах міжнародних конвенцій про дітей, Конституції України.

Метою освіти та виховання дитини дошкільного віку згідно з законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, які в подальшому матимуть здатність до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення його освітнього рівня.

Виховання дитини має спрямовуватися на розвиток її особистості, поваги до прав, свобод людини і громадянина, державної мови, національних історичних і культурних цінностей українського та інших народів.

Програма виховання дітей дошкільного віку «Українотворець» є засобом створення міцного підґрунтя для подальшого виховання патріота, громадянина української держави, свідомого державотворця, творчої особистості, яка співпрацюватиме зі світом на засадах кооперації, буде здатна реалізувати своє власне покликання та реалізовувати покликання української нації.

Метою та завданням програми «Українотворець» є сприяння становленню кожної дитини як гармонійно розвиненої особистості; усвідомленню її як творця себе, своєї родини, держави, світу.

Програма реалізує Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. Вона структурована відповідно до його основних змістових блоків – сфер. Так, сфера «Українці» відповідає сфері «Люди» Базового компоненту дошкільної освіти в Україні, сфера «Природа України» – сфері «Природа», сфера «Я – українець, Я

– українка» – сфері «Я сам», сфера «Українська культура» – сфері «Культура». Кожна зі сфер підпорядковується макросфері «Мова».

Таблиця 1. Структура програми "Українотворець"

МАКРОСФЕРА «МОВА»			
Сфера УКРАЇНЦІ	Сфера ПРИРОДА УКРАЇНИ	Сфера Я – УКРАЇНЕЦЬ. Я – УКРАЇНКА	Сфера УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА
<i>Змістові лінії</i>	<i>Змістові лінії</i>	<i>Змістові лінії</i>	<i>Змістові лінії</i>
1.Родина, рід	1. Життя. Життєві процеси у природі	1.Цінності української звичаєвості (вдача, мораль)	1.Світ, створений нами
2.Народ	2.Ми в природі, природа в нас і навколо нас	2.Ми – господарі своєї держави	2.Наша творча палітра (як і чим ми творимо)
3.Світове українство	3.Характерні особливості нашого довкілля	3.Моя Україна у світі	3.Наша будучина (творчий аспект)
Макросферичні змістові лінії «Українська мова» та «Українська словесність»			

Макросфера «Мова» є базовим блоком, оскільки українська мова є зв'язуючою ланкою між поколіннями, характеризує цілісність українського народу; є джерелом його духу та натхнення, засадничий чинник українського характеру, що об'єднує українців у світі.

Підпорядкування сфер макросфері «Мова» знайомитиме з багатством, образністю української мови та словесності, формуватиме культуру почуттів, буде

засобом збагачення емоційно-естетичного досвіду, розвиватиме універсальні, природовідповідні якості творчої особистості.

Кожна сфера програми конкретизується трьома змістовими лініями та ґрунтується на макросфері «Мова», реалізованій макросферичними змістовими лініями «Українська мова» та «Українська словесність». Так, сфера «Українці» містить такі змістові лінії: Родина, рід; Народ; Світове українство¹. Сфера «Природа України» – Життя. Життєві процеси у природі; Ми в природі, природа в нас і навколо нас; Характерні особливості нашого довкілля. Сфера «Я – українець. Я – українка» – Цінності української звичаєвості (вдача, мораль); Ми – господарі своєї держави; Моя Україна у світі. Сфера «Українська культура» – Світ, створений нами; Наша творча палітра (як і чим ми творимо); Наша будучина (творчий аспект).

Змістові лінії тісно взаємопов'язані, доповнюють одна одну, є неперервними та послідовними. Змістове наповнення ліній програми сприяє утворенню у дитини цілісного уявлення та сприйняття як найближчого світу (українського), так і Всесвіту загалом, усвідомленню себе як цілісності з родиною, родом, народом, українською державою, природою, як особистості діяльно-вольової, творчої, громадянина та патріота.

Матеріал програми подано відповідно до сензитивних періодів розвитку дітей за принципом поділу на вікові етапи розвитку. Вона розрахована для дошкільного дитинства (дітей від трьох до шести/семи років), в якому виділяють стадію молодшого (три-п'ять років) та старшого (п'ять-шість/сім років) дошкільного віку. Відповідно до цього, матеріали програми структуровано за двома великими блоками: молодший дошкільний вік, старший дошкільний вік.

Програма виховання дітей дошкільного віку «Українотворець» може поєднуватися з Базовою програмою розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі», іншими чинними державними, регіональними, авторськими,

¹ Світове українство – українці як світовий феномен (в Україні і закордоном); етнонаціональні групи, що займали і займають питомі українські землі поза нинішніми державними кордонами України з найдавнішого по теперішній час; живуть у понад 70 країнах планети, творять там культуру.

варіативними програмами виховання і навчання дітей дошкільного віку, підсилюючи національно-державницьку напрямну виховання.

Програма виховання дітей дошкільного віку «Українотворець» забезпечується методичними рекомендаціями та хрестоматією для батьків і вихователів.

Вихователі та педагогічні колективи дошкільних закладів можуть творчо підходити до змісту програми, збагачуючи її своїми регіональними особливостями, зберігаючи її цілісність.

Життєву основу виховання передусім творить родина. Реалізація виховного потенціалу програми дошкільного виховання «Українотворець» передбачає активну участь батьків як свідомих та відповідальних учасників виховного процесу, перших та головних вихователів своїх дітей. Тому дошкільна освіта і виховання повинні ґрунтуватися на єдності та цілісності родинного та суспільного виховання, тісній взаємодії родини та дошкільного закладу, забезпечуючи всебічний розвиток дитини.